

๗๗

๒๗.๒๘

บทละครนอกตีกตำบรวรพี
เรื่องสังข์ทอง

แจกในถวกรฐินพระราชทาน
มหาอำมาตย์ตรี พระยาวิฑูยาปริชามาตย์
คณะบดัจพาดงกรณเมหาวิฑูยาตย์
ฉวัดโพธิ์นิมิตร

พระพุทศ์กักราช ๒๔๗๓

โรงพิมพ์ ไสภณพิพรรฒชนกร

ห้องสมุด

สำนักวิทยารยต์มาคม
ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทละครนอกตึกตำบรวรพี

เรื่องสังข์ทอง

แจกในการกฐินพระราชทาน

มหาอำมาตย์ตรี พระยาวิฑูยาปรีชามาตย์

คณะบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ วัดโพธิ์นิมิตร

พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

โรงพิมพ์ ไสภณพิพรรฒธนากร

คำนำ

บทละครอนงค์คำบรรพ น มี ๕ เรื่องด้วยกัน คือ ๑
เรื่องสังข์ทอง ๒ เรื่องคาวี ๓ เรื่องอิเหนา ๔ เรื่อง
สังข์ศิลป์ไชย (แบ่งเป็น ๒ ภาคสำหรับเล่น ๒ คืน)
๕ เรื่องกรุงพานชมทวี่ป มุดเหตุที่จะเกิดเรื่องบทละครอน
งค์คำบรรพมาดังนี้

เมื่อในรัชกาลที่ ๕ มีเจ้าฝรั่งต่างประเทศ เข้ามาเฝ้า
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเนื่อง ๆ มี
พระราชประสงค์จะให้ มีการขับร้องบรรเลงเพลงไทยเทียบ
ด้วยคอนเสิร์ตฝรั่ง สำหรับเล่นรับแขกเมือง โปรด ให้
เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ ซึ่งบังคับการกรมมหรค์พ
อยู่ในสมัยนั้น คิดจัดการคอนเสิร์ตขึ้น เจ้าพระยาเทเวศร์
เห็นว่าสมควร ๑ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรง
เชี่ยวชาญการดนตรี จึงกราบทูลขอให้ช่วยทรงเลือกสรรค
บทละครดำเนินสำหรับขับร้องคอนเสิร์ต แต่คอนเสิร์ตซึ่งจัด

ชนชั้นแรก เป็นแต่เด็กเพลงที่ไพเราะ มาร้อง ประสมเสียง
 ชายหญิงเข้ากับเครื่องปี่พาทย์ ส่วนบทที่ร้องไม่คิดต่อ
 เป็นเรื่องอันหนึ่งอันเดียวกัน ครั้นเมื่อเกิดมีการเล่น
 คอนเสิร์ตต่อมาเนื่อง ๆ ส้มเต๋จ ๗ เจ้าฟ้ากรมพระนริศรา
 นุกวดีติวงค์ จึงทรงพระดำริจัดบทคอนเสิร์ตให้ร้องต่อกัน
 เป็นเรื่อง เช่นในเรื่องรามเกียรติ์และเรื่องอิเหนาเป็นต้น
 ตัดเอาบทละครคอน ตรวงเรื่องตอนหนึ่ง มาปรุงเป็นบทสำหรับ
 ร้องคอนเสิร์ตคนหนึ่ง เมื่อเกิดร้องคอนเสิร์ตเป็นเรื่องชน
 แล้ว ต่อมาเจ้าพระยาเทเวศร์ ๗ จึงคิดเติมตัวละครคอน
 เข้าว่าประกอบกับเรื่องคอนเสิร์ตเป็นการเล่นในห้องรับแขก
 ได้เคยเล่นเรื่องนางนารายณ์ปราบหนทุกถวยตัว ที่มุก
 กระดั้นฝ้ายตะวันตกพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ในงานรับ
 เจ้าฝรั่งแขกเมืองครั้ง ๑ ผู้ที่ได้ดูชอบกันมาก ต่อมา
 เมื่อเจ้าพระยาเทเวศร์ ๗ ได้ไปยุโรปกลับมา ทูลปรึกษา
 ส้มเต๋จ ๗ เจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุกวดีติวงค์ คิดขยายการ
 เล่นละครคอนเสิร์ตออกไปให้เป็นอย่างคล้ายกับ ออปรา

(๓)

ของฝรั่ง เจ้าพระยาเทเวศร์ ๗ ปดุงโรงละครคอนซันที่ ริม
ถนนอัษฎางค์ ให้เรียกชื่อว่า “ โรงละครคอนดิกดำบรพ ”
ประสงค์จะใช้เป็นชื่อคณะละครคอนมิให้เรียกว่า “ ละคร
เจ้าพระยาเทเวศร์ ” อย่างแต่ก่อน แต่ชื่อละคร
ดิกดำบรพนั้นเกิดขึ้นพร้อมกับที่เริ่มเล่นละครอย่างออปรา
คนทั้งหลายจึงเรียกละครที่เล่นอย่างออปราว่า “ ละคร
ดิกดำบรพ ” กลายเป็นชื่อของแบบละคร เรียกกันมา
จนกาลบัดนี้

ละครคอนดิกดำบรพ ได้ตั้งโรงเล่นคราวแรกเมื่อคราวรับ
เจ้าฝรั่งแขกเมืองใน พ. ศ. ๒๔๔๒ และเล่นต่อมาเนื่อง ๆ
แต่เล่นประจำอยู่ที่โรงริมถนนอัษฎางค์ จนกระทั่งเจ้า
พระยาเทเวศร์ ๗ เด็กเล่นละคร เมื่อพ. ศ. ๒๔๕๒
ละครคอนดิกดำบรพชั้นแรกก็เลิกเล่นไปด้วย ผู้ที่เคยดูพา
กันเสียชีวิตโดยมาก บางคนอยากจะใคร่ได้มัทละคร
ดิกดำบรพไว้ พยายามหาคนต้นเลี้ยงไปร้องกรอกเครื่อง
คราโมโฟนไว้ก็มี ที่ถามตามผู้เคยเล่นจุดบที่ไว้ก็มี ละคร

คณะอื่นคิดหาบทและแบบไปเดินบ้างก็มี แต่ส่วนที่เจ้า
 พระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ หรือที่สมเด็จฯ เจ้าฟ้ากรม
 พระนริศรานุวัดติวงศ์นั้น หาได้รวบรวมบทละคอนดึก
 คำบรพเก็บรักษาไว้ไม่ บทละคอนดึกคำบรพ จึงได้
 กระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ และวิปดาศคตาดเคลื่อนอยู่
 โดยมาก กรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนครเที่ยวสืบ
 เสาะหารวบรวมไว้ได้หมด พอประจบโอกาสพระบาท
 สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงพิมพ์หนังสือพระ
 ราชทานช่วยเจ้าคุณพระประยุรวงศ์ ในการบำเพ็ญกุศล
 ถวงอายุครบ ๗๐ ปี ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๗
 จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้กรรมการ
 หอพระสมุดสำหรับพระนครเลือกหนังสือ และจัดการพิมพ์
 กรรมการจึงเลือกบทละคอนดึกคำบรพ พิมพ์ทุกเล่ม
 ถวายตามพระราชประสงค์ พิมพ์คราวนั้นสมเด็จเจ้า
 บรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเป็น
 กรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนคร ได้ทรงชำระฉบับ

(๕)

ที่วิปลาดคดาดเคลื่อนให้ถูกต้องโดยเรียบร้อยแล้ว มาใน
พ.ศ. ๒๔๗๑ นี้ พระโศภณอักษรกิจ เจ้าของโรงพิมพ์
โศภณพิพรรฒธนากร มาขออนุญาตพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒
กรรมการราชบัณฑิตยสภาเห็นว่า หนังสือเรื่องนี้ได้พิมพ์
มานานต้นฉบับหายากอยู่แล้ว จึงอนุญาตให้พระโศภณ
พิมพ์ตามประสงค์ แต่พิมพ์ครั้งน้แบ่งเป็นเล่มเล็ก ๆ
เฉพาะเรื่อง เพื่อสะดวกแก่ผู้ต้องการอ่านในเวลาไป
ทางไกล แต่ได้พิมพ์เลขหน้าต่อกันไว้ เพื่อสะดวกแก่
ผู้ปรารถนาจะเย็บเข้าเป็นชุดเดียวกัน

ฉ.

บทละครนอกตึกตำบรวรพี เรื่องสังข์ทอง

๓ ตอน ๒ ฉาก

ตอนที่ ๑ ทิ้งพวงมาลัย

โหมโรงแรก

บีพาทย์ตงเพลง กราวใน — เพลงเร็ว — ตรีนิมิตร —
รว — ฆ้องร้องให้ — โอด — เฑาะ — แล้วออกกตม เปิดฉาก
แต่กาเป็นงานรับแขกเมือง เมื่อแขกเมืองเข้าทง
ทำเพลงสรรเสริญประจำชาติ แล้วตงเพลงกตม เปิดฉาก
ที่เดียว

ฉากท้องนา ที่ ๑

(เจ้าเงาะออก ออกกตมส่งตามท่า พอดงตาฝูงเด็ก
ออกเฝ้าทักว่าเงาะมาแล้ว ชวนเจ้าเงาะไปนั่งที่ร่มไม้ เขา
ดูไม้มาสู่กันกิน แล้วชวนเจ้าเงาะเต้น เด็กร้องเพลงอย่าง

๒ บทละครตอนเด็กคำบรรพ เรื่องสังข์ทอง

เด็ก ๆ เจ้าเงาะรำ เสนากับบัวออก บอกเจ้าเงาะว่ารับสั่ง
ให้หา เจ้าเงาะทำไม่เข้าใจไม่ไป เสนาจะนุดเด็กเข้า
ซัดขวาง ไม่ยอมให้พาเจ้าเงาะไป เสนาซัดใจจะตีเด็ก
เด็กหัดหนีไปยืนดูอยู่ เสนานุดเจ้าเงาะต้นวัดเหวี่ยงเอา
ถ่มคว่ำชะมำหงาย เสนาอ่อนใจจึงถามเด็กถึงวิธีที่จะพา
เจ้าเงาะไป เด็กไม่บอก ต้องบดให้ขนมเด็กจึงบอกให้ เสนา
เอาดอกไม้แดงต่อเจ้าเงาะ)

มีพาทย์ทำเพลงเชิด (เจ้าเงาะตามดอกไม้เข้าโรง)

ฉากสนามจันทร์ ที่ ๒

(ท้าวสามนต์กับนางมณฑาทาย่บนเตียง ที่ซาตาเรือน
หอดวงมีนางกำนัลอยู่งานรับใช้ แลมีเสนาเฝ้าแต่่น้อย)

ร้องรำเชมรราชบุรุษบพิพัทธ์

สามนต์ — ผดกรรมสิ่งไรได้ทำมา

บันดาลให้รจนาดกสาวศรี

เดออกคู่ใครไม่ได้ดี

จนสิ้นชายไม่มทงพารา

เหตอแต่เงาะป่าเปนบาไ

เอามาใหม่แเดอกัดมหน้า

หรือจะชอบอารมณ์ส้มหน้าตา

หน่อกษัตริย์จัดมาไม่พอใจ ฯ

(เสนาออก)

เงาะ

เสนา — เงาะได้ตอมาแเดวพจจาธา

๔ บทระคอนคักคำบรรพ์ เรื่องดังซ้ทอง

สามนต์ — เออดัดะ ไหนเอาควมั้นเข้ามาคู้หรือ
(เต้เนาเข้าพาเจ้าเงาะออก) บัพาทยทาเพลงชายเรือ

ร้องตำลึงโลด

สามนต์ — พุโ้พุถ์

เงาะซ้เหว่เกก้งซ้งนำหน้า

เนอควเบนตายคด้ายเดื่อปลต

ไม่กต้วใครใจกต่าหน้าคัง

ผมหยิกย่งเหยียงเหมือนเชิงพัก

หน้าตาตะดะยกษคณฑัง

รูปร่างอปรย ซ้ทง

เหมือนหน่งภคคตักถางนา ฯ

เจรจา

อี้เด็ก ๆ เอีย ไปบอกนางรจนาให้เขามาเดื่อคคู้
อ้ายเงาะท้หรือ เผื่อว่าจะเห็นงามเหมาะเอาไ้เป็นผัวบัง
กะมัง

ก้านัด — เพคะ

บีพาทย์ทำตาท้ายเพลงเข้ามา (นางก้านัดเข้าโรง)
แล้วทำเพลงยาวก่อนท้ายต่อไป (นางรจนากับสองพี่เลี้ยง
ออก)

ร้องถ้าดีลากระทุ้มรับบีพาทย์

เงาะ — งามสุดใจ

นางในขรณี่ไม่มีเหมือน

ผิวพรรณผุดผาดดังดวงเดือน

แย้มเยอนเตือนจิตต์ให้คิดปอง

ข้าขอได้ยงดศย์อริฐาน

แม่บุญญาธิการเคยดมดอง

ขอให้ทรมสงวนนวดตอง

เห็นรูปข้าเป็นทองต้องใจรัก ฯ

ร้องถ้าลมพัดชายเขารับบีพาทย์

รจนา — เงาะมา

หทัยตาแด่คุณไม่รู้จัก

บทละครนอกดึกดำบรรพ์ เรื่องสังข์ทอง

เห็นภายนอกหน้าตาทรดลักษณะ
 ไม่เห็นวงหน้าพิเคราะห์เจาะจง
 ที่แท้รูปสุวรรณอยู่ชั้นใน
 เอรูปเงาะส้มได้ให้คนหลง
 ชรอยบุญเราไซ้ได้เห็นองค์
 วาดนาเคยกงเป็นคู่ครอง ฯ

๒ บัณฑิตทำเพลงฉิ่ง (นางรจนาด่อมพวงมาลัยให้เจ้าเงาะ)

๒ บัณฑิตทำเพลงโอด (ทำว่สามนต์ดมจับ ช่วยกันแก้ไข
 ๕๕
 พนชน)

ร้องรำยุต

สามนต์ — ๕๕
 ขทง

อีรจนาด่อมมิ่งซึ่งม่งง่าย
 ทรดลักษณะอปริยไม่มีอาย
 นอกษัตริย์ทั้งหลายไม่พอใจ
 มารักเงาะทรพตคนอุบาทว์
 ชั่วชาติหนักหนานำหมั้นได้

อู่ถูกช่วน่าขงจ้งไร

เอาไว้ โยค้เดี่ยให้แทบตาย ๆ

บ่พาทย์ทำเพลงเชิดนี้ (ท้าวสามนต์ ได้ค้นางรจนา)

ร้องลำเทพทองสอดรับบ่พาทย์

มณฑา — นางสาว

ทำความงามฉาวอื่คนช้ว

เดี่ยยค้เดี่ยค้กดีไม่รักค้ว

เดือกฉ้วได้เงาะเห็นเหมาะใจ

เขาจะเขาะเขี่ยเด่นเป้นตำรา

พ้อแม่จะเอาหน้าไปไว้ไหน

(ครวญ) ควรหรือมาเป้นเช่นนี้ไซ้

เจ็บใจเป้นพันพันท้ว ๆ

บ่พาทย์ทำเพลงโอด

ร้องลำแขกถอนสายบัว

รจนา — พระมารดา

อย่าได้กาเคื่องช้องหมองศรี

เจรจา

มณฑา — ลูกเอ๋ยจะไม่ให้ร้องไห้อย่างไรเล่า ลูกเตาเดือด
 ไตผวเหมือนงัวควาย ตังเตนไปจนตายก็ไม่
 สิ้นนันทา

ร้องลำแขกถอนสายบัว

รจนา — ขอพระมารดาได้ปรีชา
 ทงนเพราะกรรมใดทำไว้

เจรจา

มณฑา — เจ้าจะให้แม่นเห็นด้วย ว่าผลกรรมมันมันคาด
 ให้พเคิญรักอ้ายเงาะป่า ยงนี้หรือลูก

ร้องลำแขกถอนสายบัว

รจนา — อันน้ำได้ใจจริงของข้า
 จะรักใคร่เงาะป่านั้นหาไม่

เจรจา

มณฑา — ก็ไม่รักใคร่ ตะเหาพวงมาลัยสวมคอให้มันทำไม
 ด่า

ตอนที่ ๑. ทิ้งพวงมาลัย

เรื่องลำแขกถอนสายบัว

รจนา — ซึ่งหมายมั่นครั้นดึกจะว่าไป
ที่ไหนใครเคยจะเห็นจริง

เจรจา

มณฑา — (ปลดอบ) แม่คุณของแม่ เจ้าหมายมั่น
อะไรหนา เอาเถอะถึงจะชั่วดีอย่างไร บอก
ให้แม่เข้าใจเถอะ จะได้ทุตผ่อนผันให้ต้มควร

เรื่องลำแขกถอนสายบัว

รจนา — อันชั่วดีมิใช่จะไม่รู้
เหมือนหน้าท่อมปากอยู่จึ่งสู้ นิ่ง

เจรจา

มณฑา — (ดู) ก็นิ่งเสียตะกั่วท้าวเธอมิเกดียดนาหน้าอยู่
ห้าร้อยชาติหรือ

เรื่องลำแขกถอนสายบัว

รจนา — ถึงชนกชนนนี้จะซังซิง
ถูกจะวิงวอนง้อขอโทษกรรม

เจรจา

มณฑา — จะขอโทษได้หรือ ท้าวเธอกรวดเป็นพื้นเป็นไฟ
 ไม่บอกน้ำได้ใจจริง ท้าวเธอจะยกโทษให้ที่ไหน
 ร้องรำเฆกถอนสายบัว

รจนา — ทงน^{๕๕}ลัดแท^๕แต่^๕ว่า^๕ด^๕นา
 จะ^๕ก^๕ม^๕หน^๕า^๕ใช้^๕กร^๕ร^๕ม^๕ให้^๕ส^๕น^๕ก^๕อ^๕น

เจรจา

มณฑา — เอ้อ เจ้าจะใช้กรรมนะ ยังจะทนความลำบาก
 ได้^๕หรือ
 ร้องรำเฆกถอนสายบัว

รจนา — ถึง^๕ยาก^๕เ^๕น^๕อ^๕ย^๕่าง^๕ไร^๕ไม่^๕ทุ^๕ก^๕ข^๕ร^๕อ^๕น
 มาร^๕ด^๕ร^๕อ^๕ย^๕่า^๕ด^๕ะ^๕ห^๕อ^๕ย^๕น^๕อ^๕ย^๕พ^๕ระ^๕ท^๕ัย

เจรจา

มณฑา — อู^๕ย^๕ ก^๕ุ^๕ซ^๕ง^๕น^๕ำ^๕หน้า^๕ดู^๕ก^๕ว่า^๕ยาก^๕ เ^๕น^๕็^๕อ^๕ย^๕ป^๕าก^๕ร^๕ำ^๕ค^๕า^๕ญ^๕
 ข^๕ค^๕ร^๕าน^๕ถ^๕าม^๕ ม^๕ิ่ง^๕เ^๕น^๕อ^๕ำ^๕ย^๕เ^๕ง^๕ะ^๕ว^๕่า^๕เ^๕ห^๕มา^๕ระ^๕ง^๕าม^๕ จะ
 แ^๕ร^๕่^๕ตาม^๕ม^๕ัน^๕ไป^๕ไม่^๕อ^๕ับ^๕อ^๕าย

(ถูกไปหาทั่วสามนต์)

ท่านคาชา ข้าไปพูดได้เดียงเบียงบ้าย ถามอรรถนา
 ดูกเด่นร้าย มันพูดเปนแยบคายไม่เข้าใจ ประหटाพนัก
 มารักอ้ายเงาะป่า ควรจะลงอาญาไม่ปราได้ย แต่ท่านคา
 ได้ออกโษษฐุ โปรดไว้ ให้ได้เอกตามชอบใจทั้งเจ็ดคน
 ครั้นจะลงโทษทัณฑ์มันเด่า จะนิินทาว่าเราทุกแห่งหน
 โปรดแต่เพียงขับได้เสียให้พ้น มันอดอยากยากจนอย่า
 นำพาก้เดวกัน

ร้องถำขวัญอ่อนรับบพาทย์

สามนต์ — นองแก้ว

เจ้าว่าถูกเดวเปนนักหนา

กำดงพิศควนจนบุญญา

ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี ๆ

เจรจา

เฮ้ย เด่นาบดี อรรถนาระกไม่ขอเห็นหน้าค่อไป จง
 ขับได้ไปกับอ้ายเงาะเลี้ยงทงคู่ บุดุกกระท่อมให้มันอยู่ดี

ปลายนานา เดิมคิดจะแต่งการวิวาห์ทั้งเจ็ดคน อีเจ้ากรรม
ทำชายหน้าบ้านในคราวนี้ เด็กกันที่ไม่แต่งไม่ตั้งตะ
บี่พาทย์ทัวเพลงเล่มมือ (ทำว่ด่ามนต์กับนางมณฑาเข้าโรง)

เจรจา

เสนาบดี — ยังไง ท่านจางวางตำรวจหน้า ให้ร้องงาน
รีบไปอย่าได้ช้า ทำการตามพระราชบัญญัติ
เร็วดีท่าน

จางวาง — ขอรับ (เข้าโรง)

เสนาบดี — พระอาญาไม่พ้นเกล้า ขอเชิญพระตุกเจ้า
เสด็จไปปลายนานา ตามกระแสพระราชบัญญัติ
เถอะพิจำชา

รจนา — ประเด็ยก่อนเถอะคะ

ร้องลำททยอรับพาทย์

โอ้พระบิดามารดาเจ้า
พระคุณเคยปกเกล้าแก่คี่
มาทำชายบาทาครานี้

ตอนที่ ๑ ทังพวงมาลัย

๑๓

รับสั่งให้ชนบั้นนี้เลี้ยงจำเริญ

แต่เนวิตกกอกเอ๋ยไม่เคยยาก

จะลำบากเคืองเข็ญเป็นไฉน

ถึงกรรมแล้วจำจะจากไป

ถูกขอตาภูวไนยทั้งส่ององค์ ฯ

บีพาทย์ทำเพลงโอด แล้วทำทยอยโอดต่อไป (เสนา
สองคนนำ และตามเจ้าเงาะกับนางรจนาเข้าโรง)

ตอนที่ ๒ ตีคดี

โหมโรงกลาง

บิพาทย์ตงเพลง ตรีสันนิบาต—รัว เบ็ดฉาก

ฉากดาวดึงส์ ที่ ๓

(พระอินทร์กับนางมเหษณ์นั่งอยู่บนแท่น พระวิษ-
ณุกรรมกับพระมาตลีนั่งอยู่ชั้นดาดของข้าง พวกคนธรรพ
ประจำเครื่องดนตรีอยู่ตรงหน้า ผุ่งเทวดานางฟ้าเฝ้าอยู่
สองฝ่าย แล้วรำถวาย)

ร้องลำตาแข็งเข้าบิพาทย์

เทวดานางฟ้า — ดาวดึงส์เทว โดกมโหฬาร

เป็นที่อยู่สำราญฤทัยหรรษ์

ตำรพัดงามจริงทุกสิ่งอัน

ตำรพันอุดมดมใจปอง

เทพบุตรสุดพรรณโฉมยง
 งามทรงอาภรณ์ไม่มีหมอง
 นางอัมรินทร์องค์งามนวลดของ
 งามทรงเครื่องทองแดงเพชรนิล
 รุ่งดำแขกเจ้าเช่นเข้าบัพพาทย์
 ดมเด็จพระอมรินทร บินมงกุฏ
 ทรงวิราวุธนูคีตป์
 รักษาเทวดามาเป็นอาจิน
 อัครินทร์อวีไม่มีทา
 อันอินทรปรัตตแดงกำ
 ทรงงามดั่งงาจากดาวเวหา
 ดี่มุขหุ้มมาศส์อาดตา
 ไบระกาเกมแก้วประกอบกัน
 ช่อฟ้าช้อยเพื่อยเนือยชด
 บรราดัดตมขุกระด้น
 มุขเด็ดทองดาษกนกพัน

บทละครนอกดึกดำบรรพ์ เรื่องสังข์ทอง

๓๗

บุษบกคู่สุวรรณสามพูนท
 ราชยานवेशยันตร์รถแก้ว
 เพร็ดแพรวกำกอดงกต
 แอกลงอนอ่อนดด้วยชวยชด
 เกร็ชชดช่อตงบัลดึงกุดอย
 ราชรูปดั่งห่อตัดหยดยัน
 คู่บรรณจับนาคหัวเคี้ยวห้อย
 คุ่มพราววาววับประดับพดอย
 แปรกแก้วกาบช้อยส์บัตมัง
 เทียมด้วยดินศพเทพบุตร
 ทงส์บริดท์ชดงส์ดั่งช
 มาตต์อาจชบประดิง
 ให้บริดส์ดักำดั่งดิงตมพา ๆ
 ร่องถ้ายาน

อินทร์ — โอ้เอ็นครจนามาหม่นหมอง
 ด้วยสังข์ทองไม้ถอครบเงาะบ้า

ฉากที่หนึ่งเย็น ที่ ๔

(ท้าวสามนต์กับนางมณฑานั่งอยู่บนเตียงในห้องโถง
มีนางประจำอย่างาน เบียดฉากแล้ว มีเฒ่าแก่นำนางกำนัล
ออกรำพัดถวายทอดพระเนตร) มีพาทย์ทำเพลงจิ้งรำพัด
(ท้ายสอดเตียงรับ ให้ตั้งฮิ้วโกด ๆ)

เจรจา

สามนต์ — ข้า นั้นเตียงให้ไม่ใช่หรือ

มณฑา — เพคะ เตียงให้

สามนต์ — ไครมันให้กันทำไมที่ไหน

(ทำเตียงขึ้นโกด ๆ เอง ๆ กัน)

เฒ่า นั้นดูเปนเตียงขึ้นหรืออะไร (ส่งบั้ง) ขึ้นแน่

(ร้องไชโยพ้อแก้วโกด ๆ)

เฒ่า ปล้นกันละดีนะ อะไรปล้นกลางวันแฉก ๆ

(ทำผู้เฒ่าวิ่งในโรงตั้งเต้โกดมาจนโกด)

เสนา — (เรียกในโรง) คุณแม่แก่ชอรั๊บ คุณแม่แก่ชอรั๊บ

แม่แก่ — จำ

เสนา — ช่วยกราบทูลที่เถอะชอรั๊บ คักมาติดเมือง

สามนต์ — (ตกใจ) อะไรหว่า

เสนา — คักมาติดเมือง พิจะคะ

สามนต์ — คักหรือหว่า เข้ามานี้

(เสนาออก)

คักอะไร ยกมาแต่ไหนหว่า

เสนา — คักอะไรมาแต่ไหนก็ไม่ทราบมิได้เคยพิจะคะ

สามนต์ — ทำไมบอกมันหิวเมืองรายทางก็ไม่มีดวงหน้าเข้า
มาหรือหว่า

เสนา — ไม่มี พิจะคะ พอได้ยินเสียงโห่เสียงมัน
ออกไปดู ก็เห็นล้อมอยู่รอบกำแพงเมืองแล้ว
หอะพิจะคะ

สามนต์ — พดมากมายอยู่หรือหว่า

เสนา — เหลือที่จะประมาณพิจะคะ ดังเกิดดูหนา
แน่นนัก

สามนต์ — (พูดเบา) ที่จะหักหนีไปทางด้านไหนได้มั่งวะ

เสนา — (พูดเบา) เห็นจะเต็มที พิจจะคะ

สามนต์ — เต็มที่ (โคลงหัว) อ้ายกูเวต่านักแก่ชรา
หูตามัว ทั้งตัวก็เจ็บๆ ไข้ๆ ถ้าหนุ่มแน่น
เหมือนแต่ก่อนก็จะเป่นไรไป จะกลัวอะไรกะ
ซำคัก แะะ อย่าซำเดยวะ รีบไปรวบรวมคน
ให้ชนประจำหน้าที่ (ดั่งเหตุยว) ว่ากะไร
แหด

มณฑา — เป่ตาเพคะ หม่อมฉันไอ

สามนต์ — หูได้ยินแว่วเป่นอะไรไปได้ (หันหาเสนา)
แน่แะะ นายมุดซุนหมื่นซุนพัน กินเบยหวัด
ผ่าขมมากมาย เกณฑให้มาประจำของ
บ้องกัน ระวังอย่าให้มันบ่นบ้ายฉันมาได้ ประตุ

เมืองหงส์ที่คังบิดตาย   ชักรวดชั่วทราย
เตรียมไว้ให้พร้อม   ไปจัดเร็ว ๆ เกิดไป

เสนา — พิจะคะ (คณานถอย)

สามนต์ — ประเดี๋ยวก็จะออกไปตรวจดูด้วยเหมือนกัน เออ-
ประเดี๋ยวก่อนแฮะ แดวกก็ให้ใครไปเรียก อ้าย
เซยทงหกมานี่ด้วยหนาเร็ว ๆ

เสนา — พิจะคะ (เข้าโรง)

สามนต์ — เฮ้ยไหนดาบของกอยไหนหว่า เอามานี่ (รับ
ดาบมาพาดคัก) นี่แน่แม่มณฑา การครังนออยู่
ข้างหนักแน่น พิจะออกไปดูกำลังคักคักที่ก่อน
จะควรวคิดมันผ่อนอย่างไรจะไดคัก (เหลี่ยวดู
ทางชน) อ้ายหกเซยมาหรือยัง

มณฑา — ฮัย ก็เสนาที่ตั้งให้ไปตามมันฟังออกไปเดียน
มันจะมาถึงอย่างไรได้

สามนต์ — ง่า พิจะออกไปดูกำลังคัก   ข้างฝ่ายเจ้าอยู่
ทางนี้   จงจัดเขาจัดของเงินทองตั้งตะเด็กตะ

บทละครตอนตึกคำบรรพ์ เรื่องสังข์ทอง ๒๓

น้อย ส่วนดาวเด่นมกรมใน โคที่ไว้ใจได้ก็
ให้ตระเตรียมตัวไว้ (ตรงนี้ดาวใช้ โจรกัน
จ้อกแจ้ก) ถ้าพี่ออกไป —

มณฑา — (ดู) อ้าย อีกก็กจนพึ่งรับสั่งว่าอะไรไม่ได้
ยินแล้ว (ส่งบโจร)

สามนต์ — ถ้าพี่ออกไปดู เห็นท่าควรจะหนี หรือที่ควร
จะได้ พี่จะกลับมาบอกให้เจ้ารู้ เจ้าอยู่หลัง
ข้างนี้ จงตระเตรียมไว้ให้พร้อมนะ

มณฑา — เพคะ

บีพาทย์ทำเพลงรำ (บีตไฟให้พระวิษณุกรรมออก
มิดๆ แล้วเปิดไฟ ให้เห็นพระวิษณุกรรมยืนอยู่กลางโรง
เมื่อสุครีพ)

สามนต์ — (ตะโกน) เสนาโคอยู่นอกไว้วัย ช่วยกู้ด้วย
ศัตรูเข้ามาได้แล้ว (ซักดาบ)

(เสนาถืออาวุธเบ็ดอวยว้างออก)

วิญญูกรรม — (ยกมือห้าม) ฮะ ข้า ข้าเป็นราชทูต
 ถัดพระราชดำรัสลงมา จะมาเช่นฆ่าทูตานุทูตนั้น
 ไม่ชอบด้วยขัตติยราชประเพณี (เพ่งทำว
 ตามนต์) ธรรมเนียมเช่นว่านรู้หรือเปล่า
 พญาตามนต์

สามนต์ — ทำไมข้าจะไม่รู้

วิญญูกรรม — ก็รู้ทำไมเรียกเสนาให้มาฆ่าทูตเล่า

สามนต์ — ก็เจ้ามาไม่บอกเล่าแก่สืบกันแต่โดยดี มานี้
 หรือออกโครมคราม ผดุงเข้ามาทางไหนก็
 ไม่รู้ เห็นถึงตัว จะมาตีหรือมาฆ่า ข้าไม่รู้
 ก็ต้องรักษาตัวไว้ก่อน เมื่อรู้ว่าเป็นทูตมาพูด
 กันดี ๆ ข้าจะไปทำอะไรเจ้า เฮ้ย เสนาถอย
 ออกไป เจ้าเป็นทูตถือดำรัสโศมา ว่าอะไร
 ก็ว่าไป

วิญญูกรรม — เอ้า ท่านจงฟังเถอะ เราจะอ่านให้ฟัง

ร้องลำเอกบทรับบัพทย์

ราชดำเนินพระเจ้าจุมพล
ถึงพญาดำมนต์กรุงใหญ่
ซึ่งยกทัพมาประชิดติดเวียงไชย
ไม่ใช่จะณรงค์สงคราม
เชิญพญาดำมนต์คนดี
ไปตีคดีพินันในสนาม
ให้เป็นเกียรติยศปรากฏนาม
ใครแพ้ ใครก็ตามต้องเสียเมือง ฯ

เจรจา

สามนต์— อ๊ะ นายเจ้าฉลาดเด็ดดี ดูที่หรือซาแก่ถึง
ปานนี้ จะขมาคิดคดีที่ไหนไหว เมื่อซาข่างหนุ่ม
แน่นอยู่นะไม่มาทำ เมื่อแก่ชราแล้วดีมาชวน
พินัน ถึงกระจะเอาบ้านเอาเมืองกัน ใช่ว่าเด่น
หยอก ๆ เมื่อไร คนแก่หรือจะสู้คนหนุ่มได้

คิดเอาเปรียบเด่นตามชอบใจ ประกอบไป
ด้วยโศกนิททางธรรม

วิษณุกรรม — โอ หามิได้ พระเป็นเจ้าของข้า ทรง
ปราถนาจะเล่นให้เป็นเกียรติยศ ปราบกฏพระ
เกียรติในพิภพ มิได้ปรารถนาคำเพาะสมบัติ จัด
ว่าประกอบไปด้วยโศกเจตนา ถ้าพระองค์จะ
ทรงคิดเองไม่ได้ จะแต่งให้พระบรมวงศานุวงศ์
องค์เดียวหรือหลายองค์ ไปแทนก็ได้ แล้วแต่
พระทัยประสงค์ มิได้ทรงจำกัด

สามนต์ — อ่า เช่นนั้นละเป็นไรมี ขอเชิญทั้งหกของเรา
มันไม่เหน็ด มันดีคดีขำขันานาญ จะแต่งให้ไป
ค้อต่านตักดี โคตได้กันไม่พรันพริง ผัดพอ
บ่ายลึกหน้อยหนึ่งจึงจะแต่งให้ออกไป จงกลับ
ไปบอกนายของเจ้าให้เข้าใจเถอะเจ้า

บีพาทย์ทำเพลงร่ำ (วิษณุกรรมเข้าโรง หกชาย

ออก)

เจรจา

สามนต์— อ๊ะพุโซ่ ฟังว่าจะโผล่เข้ามาแฉะ เขามาชวน
 คัดเค็ดเอาพารา จนใจด้วยบิคาชราแล้ว ถ้า
 กำดั่งยังหนุ่มเหมือนแต่ก่อน พ่อไม่ให้ร้อนถึง
 ตกแกว อายเมื่อกระหน่นะหาอีก แต่ว่ามนหดก
 มั่นแคล้ว ไม่อาจมาฉิวแฉะเพราะยาเกรง เดียว
 เห็นว่าบิคาชราตง จึงทงอวดตกตำมาชุ่มเหง
 ซัดใจจะใคร่ออกคัตเอง แต่คิดเกรงตาหไม่ดูไ
 เจ้าหนุ่มแน่นแทนพ่อออกคัตคัต แกกบรวไ
 ให้ได้ เหมือนช่วยชูหน้าบิดาไว้ ออย่าให้
 อภัยคัดอายเดยนะ (นิ่งเฟ่งหกเซย) นั้น
 อะโรมิ่งแตก กูแตกมิ่ง แล้วจะว่าอะไรก็ไม่
 ว่า รับไม่ได้หรือหว่า

เขยใหญ่— (พูดหย่อยๆ) ได้พิจจำ

สามนต์— เออ ยังงั้นดีนำ เจ้ารับละพ่อก็เบาใจ ไป
 เกอะพ่อไป กัดบไปบ้าน เตรียมเนื้อเตรียมตัว

ออกไปยังท้องสนาม พ่อจะตามออกไปด้วย จะ
ได้เอาใจช่วยชมฝีมือลูกเขยในครั้งน

บัพทย์ทำเพลงเซ็ด

ตอนที่ ๓ ถอดรูป

โหมโรงชุด

บิณฑกัทำเพดงเร็ว— ตา เบ็ดฉาก

ฉากกะท่อม ที่ ๕

บิณฑกัทำเพดงฉิ่งฉวง (เจ้าเงาะด้านกะบุง นางรจนา
บิณฑกั ครุหนึ่งนางมณฑกัมีนางกันำฉดตาม ออกยันอยู่
ที่ประตรว)

เงรฉา

มณฑกั — (เรียกนอกรว) แม่รจนาเอ๋ย แม่รจนา

รจนา — ฉ่ฉียงเหมือนพระมารดา

มณฑกั — แม่รจนาเอ๋ย แม่ออกมาหาหนาดุกหนา ออก
มารับแม่ด้วยฉิ

รจนา — เห็นจะเป้นพระมารดาแน่ ฉนั้นจะออกไปดู
หนาคะ

(นางรจนาดุกไปถึงประตูวิ้ง พบนางมณฑา ต่าง
คนร้องไห้) บิพาทย์ทำเพลงโอด

เจรจา

รจนา — เชิญพระมารดา เด็ดใจเข้าไปในกระท่อมเถอะ
เพคะ

บิพาทย์ทำเพลงต้นเข้มน่าน (ดองนางมานั่งที่)

ร้องถ้ำแขกกลพบุรีรับบิพาทย์

มณฑา — ดกรัก

เมื่ออยู่วังฉิวพักตร์มองได้

อนิจจาจากแม่มาอยู่ไกล

ยากเย็นเช้ญใจถึงเพียงนี้

ผิดรูปซบผอมไปนักษา

พักตร์ราตรีวัยเค้รำดัดดคีรี

ต้องเก็บผกหักพนเคียงชวี

น่าปรานีดูคน้อยกตอใจ ฯ

บทละครนอกดึกดำบรรพ์ เรื่องดังซัทอง

๓๓

ร้องลำส่ารกาเขมรรับบัพาทย์

จากกรอ^๒ย^๒ไ^๒แ^๒ด^๒ว^๒ด^๒ห^๒น^๒า^๒ด^๒ก
เข^๒า^๒ด^๒ก^๒มา^๒ด^๒อ^๒ม^๒ก^๒ร^๒ง^๒ใ^๒ห^๒เ^๒ย^๒
ซ^๒น^๒พ^๒น^๒น^๒ค^๒ค^๒ด^๒เ^๒า^๒เว^๒ย^๒ง^๒ไ^๒ช^๒ย^๒
ห^๒มา^๒ย^๒ใ^๒จ^๒ะ^๒ร^๒ิ^๒บ^๒ร^๒เ^๒า
ท^๒า^๒ว^๒ใ^๒ห^๒เ^๒า^๒ย^๒ช^๒เ^๒ย^๒ท^๒ง^๒ห^๒ก^๒ค^๒น
อ^๒ก^๒ผ^๒จ^๒ญ^๒ค^๒ค^๒ด^๒ก^๒แพ^๒เ^๒า
อ^๒น^๒ท^๒ก^๒ช^๒ร^๒อ^๒น^๒ค^๒ร^๒ง^๒น^๒ม^๒ไ^๒ช^๒เ^๒า
เ^๒น^๒แ^๒เ^๒จ^๒เ^๒า^๒แ^๒ด^๒จ^๒ะ^๒ด^๒ก^๒พ^๒า^๒ร^๒า ๗

ร้องลำสิงโตรับบัพาทย์

เงาะ —

เง^๒าะ^๒น^๒พ^๒ว^๒ก^๒บ^๒ี^๒ค^๒ำ^๒จ^๒อ^๒บ^๒า^๒ท^๒ว^๒ร^๒าย^๒
มา^๒ก^๒ด^๒บ^๒ัก^๒ต^๒าย^๒ส^๒ร^๒เ^๒ร^๒ิ^๒ญ^๒เ^๒น^๒เ^๒ก^๒ิ^๒น^๒ห^๒น^๒ำ
จ^๒ะ^๒ร^๒ิ^๒บ^๒า^๒ด^๒ำ^๒น^๒น^๒ด^๒ุ^๒บ^๒ญ^๒ญา
พ^๒ระ^๒มา^๒ร^๒ด^๒า^๒อ^๒ย^๒ำ^๒ระ^๒แ^๒ว^๒ง^๒ฤ^๒ท^๒ิ^๒น^๒ิ^๒ก^๒
อ^๒น^๒ท^๒ำ^๒น^๒ท^๒ง^๒ห^๒ก^๒ช^๒เ^๒ย^๒ย^๒อ^๒ม^๒ค^๒เ^๒ย^๒ค^๒ด^๒
ค^๒อ^๒ค^๒ย^๒ง^๒แพ^๒แ^๒ก^๒เ^๒า^๒ค^๒ัก^๒

ตอนที่ ๓ ถอดรูป

นับประดาหน้าเงา^๕เห็น^๕ดึก
 จะพึงพา^๕ยานัก^๕ให้^๕บว^๕ย^๕การ
 แต่^๕ระ^๕ของ^๕ข้า^๕หา^๕ได้^๕ปาก
 แแต่^๕น^๕ยาก^๕ยัง^๕ไม่^๕มี^๕ใคร^๕ด^๕ง^๕ด^๕าร
 พัง^๕เห็น^๕ว่า^๕ชน^๕นี้^๕ไป^๕ร^๕ด^๕ป^๕ร^๕า^๕น
 อุด^๕ดำ^๕ให้^๕มา^๕ถึง^๕บ้าน^๕ข้า^๕ช^๕อ^๕บ^๕ใจ

ร้อง^๕ถ้ำ^๕ตะ^๕ลุ่ม^๕ไป^๕รับ^๕บ^๕ี^๕พ^๕า^๕ท^๕ย์

มณฑา — หนักหนา

นึก^๕ว่า^๕เงา^๕บ^๕า^๕พ^๕ด^๕ไม่^๕ได้^๕
 น^๕อย^๕หรือ^๕ถ^๕ย^๕คำ^๕ร^๕ำ^๕พ^๕ไร^๕
 จะ^๕โก^๕ร^๕ช^๕ง^๕ถึง^๕เ^๕ิน^๕ห^๕น^๕อ^๕เจ้า^๕เงา^๕
 ถึง^๕โก^๕ร^๕ช^๕พ^๕อก^๕ก็^๕เห็น^๕แก่^๕แม่^๕ม^๕ง^๕
 อ^๕ย^๕า^๕ใ^๕ห^๕น^๕ง^๕น^๕า^๕ค^๕า^๕ด^๕ง^๕เ^๕าะ^๕เ^๕าะ^๕
 ด^๕หรือ^๕ช^๕ง^๕ด^๕ง^๕ใจ^๕แต่^๕ห^๕ว^๕เ^๕าะ^๕
 ไม่^๕อ^๕น^๕ุ^๕ค^๕เ^๕าะ^๕ห^๕้^๕แล้ว^๕ไม่^๕ร^๕อด^๕ค^๕ว

(เพ่งรจนา)

บทละครนอกดึกดำบรรพ์ เรื่องสังข์ทอง

๓๓๖

แม่จนาจงเอนดแก่มารดร
ช่วยว่าวอนคุณผู้เกิดทูลหัว
แม่นั้นจันจิตต์ (ดตเดียง) คิดกถัว
จะรอดตัวก็เพราะผัวเจ้าตั้งใจ ฯ

ร้องลักบเด็นรับบัพาทย์

รจนา —

โอ้อนิจจาพระด้ามี่
ไม่ปรารถน่องจริงนึ่งเดียวได้
ควรรหรือมาส์ตัดคัตตาโดย
ช่างกะไรไม่คิดล็กนิตเคย
ทุกขของมารดาเหมือนทุกขตัว
จะฝันหน้าฟังผวกก็เชื่อนเคย
ดีแต่ทำเปเต่าเปเต่าให้เขาเขี้ย
อกเขี้ยจะอยู่ (ครวญ) ไปไยมี ฯ

(นางรจนาทูปอก) บัพาทย์ทำเพลงโอด (เจ้าเงาะ
ยัดมือห้าม)

ร้องรำโลมในรั้วพาทย์

เงาะ — อย่างกรรแดงเคঁร่าหมองเดยน้องรัก
 ไข่นักงานพี่จะอาดำ
 ออกคักคักพินันดั่งด้ยญา
 มิให้เสียพาราบัจจามิตร

(เพลงนางมณฑา)

ข้าแต่สมเด็จพระชนนี
 ไข่ตูกนจะแกดั่งเบือนบิด
 แต่หากซัดสันเปนพันคิด
 เครื่องทรงไม่มีติดตัวมา ฯ

เงาะ

มณฑา — อ้อ ท่านนดอกหรือ ไม่พอที่เดย เครื่อง
 ประดับดีดมีเปนนั้กเปนหนา แม่จะให้ไปทูล
 พระบิดา ให้จัดแจงแต่งมาเดยวันแหดะ

(เพลงสาวไข่)

แน่แฮะ อี้เด็กเล็ก ไคกลับเข้าไปในวังลึกคนเฒ่า

พูดว่าเดี๋ยววันส้มคิดแล้ว แม่จวนว่ากล่าวกับเจ้าเงาะป่า

รับอาสาจะออกตีคดีได้ จงจัดเครื่องทรงออกมาให้ ที่

ใหม่ ๆ งาม ๆ นะหนาหนา

สาวไซ้ — เพคะ (เข้าโรง)

มณฑา — แม่ ทุกซวันซคืนนมไซ้เดิน แต่ยังไม่พอยัง

ไม่ค่อยจะเห็น แดดหนึ่งเดียวเป็นนมเป็นนาน

นี้แต่พ่อคงคิดแก่แคนบิดา แมก็ได้วิงวอน

ขอโทษบ่อย ๆ ก็ไม่เป็นการเรียบร้อยตกลงได้

เอาเออะก็ละใจที่มามีเหตุครั้งนี้ รับสั่งให้ไอ

เขยทงหกไปตีคดี มันไม่รู้จากตกแพเขา พระ

บิดาททุกซวันลงนอนเช้า ชาวเมืองเงียบเหงา

ทงธานี จะฉินหนาฟงใครไม่ได้แล้ว เห็นแต่

ถูกแถวคนเดยวันเห็ดละ

(ท้าวสามนต์ มีเสนาตาม ออกยืนอยู่ที่ประตู)

สามนต์ — (เรียกนอกกรั้ว) แม่รจนา แม่รจนา ออก
มานี่แน่

มณฑา — นั่นเลี้ยงโคเรียก

รจนา — ดูเหมือนดูลูเลี้ยงพระบิดาเพคะ

สามนต์ — ทำไมแม่รจนาไม่มารับพ่อ พ่อออกมางอนง้อ
ขอโทษ ดั้นข้งดั้นโกรทเจ้าเงาะป่า เครื่อง
ทรงดำรพัดจัดแจงมา อย่าช้าเลยลูกมารับ
เอ้าซี

มณฑา — แน่ละ ออกไปรับเดี๋ยวจี

สามนต์ — ว่าไรจริง นางแม่นางม่อขกั้พดอยเฉย

มณฑา — นั่นแน่ ต่าออกคคูล่งไปแล้วละ เร็วเข้าเถอะ

สามนต์ — นี่จะแกดั่งให้เขารีบช้าหรือว่ากะไร

มณฑา — โเฮ้ย รจนามันออกไปแล้วละ

(นางรจนาไปถึงประตู)

สามนต์ — อ้อ เอาเครื่องทรงนี่แน่ไปแต่งผัวเจ้าไป

รจนา — เชิญเสด็จพระบิดาเข้าไปประทับในกระท่อมเถอะ
เพคะ

สามนต์ — ไม่ต้องเข้าไปหรอก อยู่ที่นี่สบายแล้วละ ดม
พดเย็น ๆ

รจนา — (เพ่งเส่นา) ช่วยยกไปส่งถึงในกระท่อมหน่อย
เถอะคะ

(นางรจนานำเส่นาเชิญเครื่องเข้าไปในกระท่อม)

(เพ่งเจ้าเงาะ) ไปแต่งตัวเถอะคะ พระบิดาเสด็จมา
เฮงด้วยเกรงใจ เข้าไปก็เปนเครื่องจะเคื่องพระทัย ไหน ๆ
รับจะช่วยดะก็อย่าให้หยุกหยิกอีกเลยคะ

(เจ้าเงาะกับนางรจนาพากันเข้าโรง) บัพพาทย์ทำเพลง
ต่ออรูป (พระสังข์กับนางรจนาออก)

เงาะ

รจนา — (จับมือนางมณฑา) พระมารดาอย่าคมดี
เพคะ

มณฑา — ไม่ถวายนังคมยังงี้ได้ ปด้อยแม่ (สับคัมมือ)

รจนา— นี่แหละตกเขย ถอดเงาะงามตะเป้นไรถ้าเพคะ

มณฑา— แม่ แม่ไม่รู้ คิดว่าเทวดาท่านเสด็จลงมา อยู่
 พ่อคุณของแม่นี่หน้า หน้าตาจิ้มลิ้มย่อง
 ได้เครื่องประดับก็รับรอง ผิวพรรณผุดผ่อง
 เหมือนทองคำ คิดคิดขนมาก็น่าหัวเราะ เอา
 รูปเงาะมาได้ทำให้บ้า อภัยสอดอชายชายหน้าตา
 เจ้าเกล้งเปล่งมาแม่ไม่รู้ ท่านตาซา ท่านตา
 มานี่แน่

สามนต์— อะไรท่านยาย

มณฑา— เร็ว ๆ มานี่แน่จะบอกให้

สามนต์— บอกอะไรก็บอกไปซิ

มณฑา— รวยแฉะ^๒ทันไม่กลัวใครละ เห็นจะ^๒รุ่งเมืองได้
 เหมือนใจคิด

สามนต์— อะพุโร^๒ ช่างเห็นไปได้

มณฑา— อ๊ะ ออย่า^๒ดถุก^๒ตกเขย^๒ซาคน^๒นะ ทง^๒พภพ^๒ไม่มี
 เสดมอด^๒สอง ผิว^๒เนอ^๒เปล่ง^๒ปลั่ง^๒เหมือน^๒อย่าง^๒ทอง

สามนต์ — ทองอะไรวะ ทองลัมฤทธิ์หรือ

มณฑา — ทองนพคุณนั้นหนา ถ้าใครได้เห็นแล้วเป็นบุญ
ไม่เชื่อเข้ามาดูซิ

สามนต์ — ราวะใครเขาไม่รู้ ชินจะให้ ไปดูลูกเขยเงาะ
มันงามเหมาะนักหนาดะ เหมือนม้าเหมี่ยว

มณฑา — ม้าเหมี่ยวที่ไหน งามล้ำมนุษย์ ในไคฟ้า ปาก
คอควดเหมือนหน้าหุ่น

สามนต์ — ออย่าพูดปดดเดี้ยวไปเลยหนา พระอินทร์มา
เขี้ยว ๆ ก็ไม่เชื่อ (เพ่งเสนา) เฮ้ย ท่านยาย
แกเปนบ้าไปแล้วละมังหว่า รูปทองที่ไหนเอา
มาชมเฮย

มณฑา — พุโห้ จริง ๆ หนาคะ กัดบ้าว่าเป็นบ้าได้ ถ้า
ไม่จริงเหมือนว่า กัดข่าเดียวให้ตายเถอะ มาซิ

สามนต์ — ออย่าหลอกเดยยายเฮย อ้ายเงาะอ้ายเงยหน้า
เกดยด ขาชเกยจเขาไปดู

มณฑา — พูโซ่ ไม่หุดอกหรือก้านตาเอ๋ย ถูกเขยเรา
มิใช่เงาะ พวัก้เกิดหนาไม่ว่าเดิน กัดัวแต่
เห็นแล้วจะชมเปาะนั่นแหละ

สามนต์ — เขาเป็นเชื้อ ไม่ต้องไปคู้ได้ไหม

มณฑา — พูโซ่ จริงนะคะ มาดูหน่อยเถอะ (ไปจุด
มือ) ดูหรือคู้ไปได้ เขาจะรีบเอาหนีหาย
ยังไม่กะต้อรวรัน (จุงชนกะท่อม)

สามนต์ — อ้อ เบา ๆ เอะท่านยาย ฟากมันจะหักพดัด
ตกกลงไปซาแข่งหัก

มณฑา — อ้อย มันหาหักไม่หรือ ถ้ามันหักตะชาวบ้าน
ชาวเมืองมันจะอย้อย่างไรได้ มันมีคกต้อง
ตายหมดหรือ

(ทำวสามนต์ค้อยย่องเข้าในกระท่อม)

สามนต์ — (กระซิบ) นั่นโค

มณฑา — เอ้า นั่นเป็นไรดำ คั้นแล้ว นี่แหละถูกเขย
เงาะของเราละ เขาถอดเงาะออกเดี่ยวเป็นไรละ

ร้องถ้าสารถักรักรับบัพพาทย์

สังข์ —

พระองค์

รับสั่งถามนามวงศ์แห่งข้า

จะทอดความตามเรื่องเอนองมา

ศิวชาช่อว่าพระดังชของ

เปนโอรสทำวยศิวมิต

แต่พดัดพรากยากจนหม่นหมอง

ซึ่งแปดงมาจะหาคู่ครอง

จงทราบตของบพพาทย์ ฯ

ร้องถ้าแมลงวันทองรับบัพพาทย์

สามนต์ — ชะค้ำ

ดูกเขยชาววงศ์กษัตริย์มหาคาด

บิดาโง่ด้นพันประมาณ

ไม่เห็นการว่าจะเปนเหมือนเช่นนี้

อย่าถือโทษโกรธพ่อเดยหนอดูก

ว่าดบหลุดดถักขบหนี

แม่นเจ้ามชยชนะคดี

พ่อจะมอบบุรีให้ครอบครอง ฯ

ร้องรำเฆมรอกโครงรับปีพาทย์

สังข์ —

พระผ่านเกล้า

อย่าร้อนเร่าฤทัยหม่นหมอง

ข้าจะขออาสาฝ่าดอง

ต้านต่อมิให้ต้องเป็นเชลย ฯ

เจรจา

สามนต์ — ดูกเอ๋ย พ่อทำผิดไปมาก ให้เจ้าตกยากวิโยค
โศกเศร้า พ่อจะทำขวัญเจ้าเป็นอย่างใหญ่
ให้เกียรติยศปรากฏไปในวันนี้ (เห็ดยวหลัง)
เฮ้ย เสนา ไคอยู่นั้น

เสนา — เกด้ากระหม่อมฉัน พิจำข้า

สามนต์ — รับดวงหน้าเข้าไปในวัง ตั้งให้จัดตั้งการพิธี
กูจะทำขวัญ ดูกเขยดูกสาวกูในวันนี้แหละ
หนาหว่า

เสนา — พิจำขำ (เข้าโรง)

สามนต์ — พ่อตั้งขั้ เสิญเจ้าเข้าไปในวัง ยับยังอยู่
 เรือนหลวง พร้อมด้วยจรณาเดชะดาวทั้งปวง
 ให้เป็นสุขดำรงอายุเออะหนาเจ้า
 บ่พาทย์ท่าเพลงเซ็ด

ฉากพระโรงที่ ๒

(ตั้งเครื่องดมโฆซ มีพราหมณ์พร้อมทั้งเสนาประจำที่
เมืตฉาก) มีพาทย์ทำเพลงพญาเดิน (ทำวตามนต์จุ
พระตั้งช้ออกทางหนึ่ง นางมณฑาจนางรจนากออกอีกทาง
หนึ่ง นางกำนัดตาม นั้งที่แล้ว บโรหิตเบิกแวง่น) มี
พาทย์ทำเพลงสาธุการ (เเด่นารับแวง่นเวียนได้รอบหนึ่ง
จึงจับรำรำเทียน)

ร้องถ้านางนาคเข้าบพาทย์

เสนา — ศรีสวัสดิพิพัฒน์เพิม พนพระพรเจติม
ทายาทพาราตามนต์
ขอจงดำรงพระชนม์ ยึดยาวยืนดกนช
ได้ร้อยรอบขอบอาทิศย์
ขอจงดำเริ่จราชกิจ ราชการประดีช
ดำมัญราชหฤทัย

ตอนที่ ๓ ถอดรูป

ขอพระเดชพระคุณนี้ ปกเกล้าแผ่ไป
ทั่วทั้งประเทศประชาชน ฯ

รื่องล้ามหาฤกษ์เข้าบาทย์

เมตตากรรณาทรงผจญ อริราชย์ย่อน
ดะทอนดะเทอนธรณี่

ทุกประเทศมาทำไมตรี ชื่นชมยินดี
ทศานทศทลด้าดั้น

แต่งเครื่องราชบรรณาการ ถวายพระผู้ผ่าน
พิภพผู้เรืองฤทธา

ดินค้ำค้ำชายแน่นหนา ทั่วราชอาณาจักร
อุดมดัมบคิบริบรณี่

รื่องล้ามหาการเข้าบาทย์

ยกกรกัมเกล้าเพิ่มพูน ถวายพรนเรนทร์ด้วย
พระชนม์เจริญยิ่งยง

ทั่วเทพอำนาจตามประสงค์ ดังพระจำนง
จงช่วยพิทักษ์รักษา

บทละครอนงค์คำบรรพ เรื่องสังข์ทอง

๔๗

พระเดชปกเกล้าประชา อยู่เย็นเป็นผา

คู่ชเลพเกษมเปรมใจ

ดมบรรณพันคู่ชดบดมัย ทวทั้งเวียงชัย

สนชมบรมบารมี ฯ

มีปาทยทำเพลงรว แต่วดรรเดริญพระบารมีดั่ง

ร้องถำสรรเสริญพระขารมีเข้าบปาทย

อ้าพระนฤปจ

ทรงดีริวิทัศนนา

จงพระพุทศำ

ด้นรู้คียง

ราชรัฐจจจรั้ง

ท่งบรมวงศ์

ที่รชดำรง

ทรงกรุณาประชาบาด

ราชธรรมชรักษา

เปนนิตานุหิตดาร์

ชอบันดาด

ชประสงค์ ได

จงดีทชดั่ง

หวังพระหฤทัย

ดูจถวาชชัย

ฉน ฯ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ ไสภณพิพรรฒธนากร

ทำบลถนนราชบพิธ จังหวัดพระนคร

วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๑